

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis, E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana Libri XVI**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1634

11. De Consolatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70090)

De consolatione.

CAPVT XI.

Consolationis necessitas.

Inter cetera eloquentiae adiumenta, non postremum est illud subsidium, quod miseris impetrari solet, consolatio, etrumnarum dulcissimum quoddam nepenthes.

Hoc inopia, carcer morbi, seruitus, orbitas, & cetera, quibus humanum genus, ad omnem fortunae contumeliam projectum consistari solet, aliqua ex parte leniuntur.

Hac aduersus mortis nimis quotidiana vulnera crebro usurpata est a sapientissimis viris medicina, qualis Senecae ad Polybium, Marciam, & Heluiam; Plutarchi ad Apollonium, Aristidis ad Eteonei parentes, consolatio.

Capita sunt alia communia, alia priuata; primum, nascendi, & moriendi necessitas: nihil esse perpetuum: pauca diuturna: quicquid coepit, desinere: vniuersum ipsum interitus legibus, aliqua ex parte subiacere; quod disertè tractauit Statius, in epicedio Glauciae;

-- Omnia sumpta:

Aut mortitura vides, obeunt noctesq; diesque.

Astray, nec solidis prodest sua machina terris.

Nam populos mortale genus, plebisque caduca

Quis fleat interitus? hos bella, hos aquora possunt,

Hic amor exitio, furor his, & saeva cupido.

Vt fleam morbos.

Quicquid habet ortus, finem timer: ibimus omnes.

Ibimus.

Ad haec inferretur superbae esse impotentisque arrogantiae, vt quis in hac natura necessitate, cuncta ad eundem finem reuocantis, se vnum, ac suos seponi velit.

Secundo, petetur a miseris vitae, iuxta hanc sententiam: *Omnis vita supplicium est*: quo in genere, cui deesse potest oratio?

Tertio, ab aliorum varijs calamitatibus. Omnes aegrum mortales circumspice, Lariga vbique flendi, & assidua materia.

Alium ad quotidianum opus laboriosa e-

gestas vocat: Alium ambitio nunquam quietas sollicitat: Alius diuitias, quas optuerat, metuit; & voto laborat suo: Alium sollicitudo, alium labor torquet, alium semper vestibulum obsidens turbat: Hic habere se dolet liberos, hic perdidisse, lachrymae nobis deerunt, antequam caussae dolendi.

Quarto, bona si quae a mortuo relicta sunt, non eius fuisse propria.

Quicquid est, Marcia, quod circa nos ex aduentu fulget, liberi, honores, opes ampla atria & exclusorum elenqum turba, re-ferta vestibula, clara, nobilis, aut formosa coniux, ceteraque ex incerta, & mobili sorte pendentia, alicui, commodatiq; apparatus sunt.

Quinto, est bonum mortis optimum naturae inuentum, quae captiuorum catenas leuat, agrorum morbos sanat, exulibus patriam reddit, res a fortuna male diuisas exa-quat, &c.

Sexto, felicitas consequentis vitae, quae puras, & candidas animas excipit.

Haec Christianae menti, instar omnium est consolatio, quam Ethnici, qui per nebulam saltem despexerunt, haudquaquam omittunt: vt Plutarchus ad Apollonium;

Οὐτὸ ἐπὶ τοῖς ὠσέοις τῶν μεταλλάξαντων ἐπι-
τι τιμῆς, καὶ προσιδία καθάπερ λέγεται ἐ, χῶρος
τι ἀποτιναμίνο. ἰν ὃ διατρέσσιν αἱ τῶν
ψυχῶν καλὰς ἐλπίδας ἔχον οἱ δὲ περὶ τὸ μακα-
ρίτη ἦν σου, ὅτι τούτοις οὐκαταρτιμυθὲς ἐυ-
visat.

Elysijs campi.

Animorum immortalitas.

Septimo, additur, dolorem, non modò Plut. ad inutilem esse, sed turpem: idcirco Lyciorum Apoll.

legislator, viros in funeribus vestem muliebrem gerere voluit, quò se in iuctu mulieres fieri admonerentur. Deinde illae lachrymae, Lycij in

vel tibi, qui lugens, profunt, vel mortuo: si tibi, funeribus

infelicem putas, quem non debes, hanc ean- vestem

dem rationem fusiùs vrgent Plutarchus, & gerunt.

Seneca.

Octaudo, saepissimè vel praemittuntur, vel subiiciuntur exempla eorum, qui propinquo-

rum mortes generoso animo tulerunt, quae quo magis domestica sunt, & nota, plus ha-

cent impressionis, & haec quidem in locis communibus.

Singulares verò sumuntur ab adiunctis de-

functorum, a vitae scilicet bene actae virtuti-
bus,

Hhhh z

Morian- tur omnia.

Vita miseria.

bus, disciplinis, opibus, ornamentis, liberis, propinquis, mortis genere, supremis verbis, testamentis, exequijs, monumentis, & cæteris id genus, quæ longè satius est percurrere, quam locos communes consecrari, qui fastidio esse solent, nisi concinna varietate, & clarissimis, ententijs illuminentur.

Consolationis ars artificia.

Quamobrem, mirari mihi contigit, duorum præstantissimorum virorum, artem in consolando non vulgarem, cum enim in communi loco versarentur, rarissimè tractarunt.

Iulian. in epist. ad Amerin.

Primus fuit Democritus, qui vt Darium Regem, in morte conjugis pertinacius lugentem, consolaretur, promisit se mortuam ab inferis excitaturum, si modò, quæ ad tantum opus essent necessaria, rex liberaliter suppeditaret.

Nomina à πινυτήτων, scilicet hominum nomina, qui nunquam lustria in toga Perside amicorum morti indoluisse, qui cum in toto regno non essent inuenti, ex eo, à communi moriendi necessitate, & fatali lege præclarum sumpsit consolationis argumentum.

Plutarch. in consol. ad Apol.

Darius ad hanc vocem aures arrigere, obsecrare, omnia polliceri: tum Philosophus petit sibi dari τριών ἀπινυτήτων ὀνόματα; trium scilicet hominum nomina, qui nunquam lustria in toga Perside amicorum morti indoluisse, qui cum in toto regno non essent inuenti, ex eo, à communi moriendi necessitate, & fatali lege præclarum sumpsit consolationis argumentum.

Alter est Philosophus quispiam non inurbanus, qui Artinoen Reginam, filij mortem sine intermissione lamentantem, hac fabula consolatus est.

Quo tempore Iupiter honores inter Dæmones distribueret, fortè tum Luctum abstraxisset, ac omnibus iam diuisis superuenisset, cumque sibi quoque tribui aliquid honoris postularer, Iouem omnibus in alios insumptis honoribus, Luctui largitum esse dolorem, & lachrymas, quæ mortuis impenduntur.

Sicut ergo alij dæmones eos diligunt, à quibus coluntur: ita ad te quoque, Regina, luctus non accedet, si nullo honore ipsam afficias: quod si suis cum honoribus studiosè venereris, nouam tibi semper lugendi materiam suggeret.

Consolationis varietas.

Hæc satis artificiosè. Quod verò ad modum attinet consolandi, pro varietate personarum longè debet esse diuersus, cum alijs Philosophorum armis apertè pugnandum, cum alijs remissius agendum, indulgendum est aliquid naturæ, concedendæ lachrymæ, quibus extinguitur ardor animi, & paulatim relaxa-

tus euaporat affectus, vt loquitur D. Ambr. Non opprimuntur fletus præceptorum seueritate, sed magis irritantur: hic iuste dolens, qui dolere vetatur.

Itaque plerumque consolationem differt inuat, donec primus ille æstus deferuerit, & quasi stendo voluptas expleta fuerit: nemo enim tentat ipso funebri die matris oculos exsecrare.

Ad summum, longinquitas temporis, ciuilibusque in tolerando dolore constituetur honestas, lætatum subinde rerum influentes species, vel etiam alij affectuum motus excitati, lachrymas citò abstergere solent.

Nec immeritò Seneca ad Polybium, in aula Claudij Cæsaris, magnis auctum honoribus, cum fratris morte plus æquo perturbatus videretur, scribit;

Cum voles rerum omnium obliuisci, cogita Cæsarem, fas non est tibi, saluo Cæsare, de fortuna queri.

De forma, & caractere Elocutionis.

In genere deliberatiuo.

C A P V T XII.

Forma deliberatiui generis erit instructa sententijs, & argumentis, nec adeo profusa verbis; maximè verò cum apud graues personas agendum erit, succingere oportebit phaleratæ orationis, fluentes lacrimas.

Nihil enim tam à persuasione, quæ in hoc potissimum genere spectatur, alienum, quàm præculta, & ambitiosius fluens oratio.

Itaque disertè notat Dionysius Longinus, ἐπιπέφυτον, simplici Minerua, cum viris Principibus, & dominis tractanda esse negotia, nam si coneris fuco elaboratæ dictionis hæreticum animum circumuenire, ἀγανακτεῖται εὐθύς, ἢ ὡς πᾶς ἀφρων ὑπὸ τεχνίτου ῥήτορος εὐλοῖται. σχηματοῖς κατασοφίζεται, καὶ εἰς καταφρόνησιν αὐτοῦ λαμβάνων τὴν παραλογισμὸν, οἷοτι τὴν ἀποδριστεύται τὸ σύνολον, succenset, si quasi puer imprudens, à callido Rhetore minutis figuris inducatur, & in con-